

Moduł 3.

Projektowanie walidacji w instytucji certyfikującej

Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji w Radomiu

Centrum Badań Edukacji Zawodowej i Zarządzania Innowacjami

Radom, 2024 r.

Moduł 3. Projektowanie walidacji w instytucji certyfikującej

- 3.1. Wymagania dla walidacji organizowanych w ramach ZSK (trafność, rzetelność, adekwatność prowadzonej walidacji)
- 3.2. Koncepcja systemu walidacji w instytucji certyfikującej
- 3.3. Projektowanie narzędzi walidacji (np. scenariuszy wywiadów, testów teoretycznych, zadań praktycznych, tematów projektów)

3.1. Wymagania dla walidacji organizowanych w ramach ZSK (trafność, rzetelność, adekwatność prowadzonej walidacji)

Projektując walidację w instytucji certyfikującej należy wziąć pod uwagę **zapisy ustawy o ZSK**, która mówi, że „...*Warunkiem wydania przez instytucję certyfikującą certyfikatu kwalifikacji wolnorynkowej lub certyfikatu kwalifikacji sektorowej jest potwierdzenie w drodze walidacji osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się wymaganych dla danej kwalifikacji wolnorynkowej lub danej kwalifikacji sektorowej*” (Art. 49a. p.1).

Walidacja powinna być tak zorganizowana, aby sprawdzać w niej **wszystkie efekty uczenia się**, a obowiązujące w instytucji certyfikującej procedury powinny zapewniać, że certyfikat otrzymają tylko te osoby, które „zaliczą” wszystkie efekty uczenia się znajdujące się w opisie kwalifikacji.

Kolejnym aktem prawnym, który należy uwzględnić w procesie planowania procesu walidacji jest **obwieszczenie włączające daną kwalifikację do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji**, w którym znajduje się opis kwalifikacji sektorowej. Z punktu widzenia planowanej walidacji warto zwrócić uwagę na tę część opisu kwalifikacji, w której przedstawione zostały „**Wymagania dotyczące walidacji i podmiotów przeprowadzających walidację**”.

Warto przy tej okazji wspomnieć, że podczas organizacji walidacji instytucja certyfikująca powinna spełnić kryterium **trafności, rzetelności i adekwatności** organizowanego procesu walidacji.

3.1. Wymagania dla walidacji organizowanych w ramach ZSK (trafność, rzetelność, adekwatność prowadzonej walidacji)

Kryterium trafności - walidacji pozostaje spełnione, jeżeli podczas walidacji sprawdzane są wszystkie efekty uczenia się i kryteria weryfikacji wymagane dla danej kwalifikacji i nic ponadto, nie ma progów zaliczeniowych do całej kwalifikacji, środki przewidziane w narzędziu (składowe narzędzia) są dobrze dobrane do czasowników operacyjnych w kryteriach weryfikacji.

Kryterium rzetelności - walidacji pozostaje spełnione, jeżeli niezależnie od tego, gdzie i kiedy ona się odbywa oraz kto ja prowadzi, to za każdym razem odbywa się ona w taki sam, niezmienny sposób.

Adekwatność walidacji - oznacza, że jest ona dostosowana do indywidualnych potrzeb uczestników oraz uwzględnia sposób, w jaki osoba przystępująca do walidacji zdobyła kompetencje (formalny, pozaformalny, nieformalny). Podejście takie ma na celu likwidować bariery w dostępie do kwalifikacji.

3.2. Koncepcja systemu walidacji w instytucji certyfikującej

Za **opracowanie zadań walidacyjnych**, testów, scenariuszy wywiadów i innych narzędzi walidacyjnych odpowiedzialne są osoby, które posiadają odpowiednią wiedzę merytoryczną z obszaru kwalifikacji sektorowej.

Za **opracowanie koncepcji walidacji**, w tym procedur i zasad postępowania odpowiada zespół składający się kierownictwa oraz personelu administracyjnego instytucji certyfikującej.

Przed przystąpieniem do opracowania koncepcji walidacji należy **zapoznać się z opisem kwalifikacji**, w szczególności tymi częściami, które mówią o metodach walidacji, wymaganiach w stosunku do kompetencji kadry walidacyjnej, materialnych zasobach walidacji oraz warunkach wstępnych, jakie powinien spełniać kandydat do walidacji, aby do niej przystąpić.

Należy zaplanować **algorytm postępowania**, który obejmował będzie działania podejmowane w ramach organizacji walidacji: począwszy od diagnozowania kompetencji kandydata do walidacji, poprzez rejestrację kandydata i przeprowadzenie walidacji, po wydanie certyfikatu bądź poinformowanie kandydata o negatywnym wyniku walidacji.

Instytucja certyfikująca powinna zdecydować, w jaki sposób będzie **wspierać kandydata** do walidacji w zidentyfikowaniu posiadanych kompetencji. Wsparcie to może być zapewnione poprzez udostępnienie, np. na stronie internetowej, wykazu kompetencji wymaganych w kwalifikacji, diagnostycznych testów wstępnych czy usługę doradcy walidacyjnego.

3.2. Koncepcja systemu walidacji w instytucji certyfikującej

Instytucja certyfikująca powinna wdrożyć rozwiązania **komunikacji z kandydatami** do walidacji, które będą pozwalały kandydatom na zgłoszenie (zapisanie się) na walidację, ale również zapewnią dostęp do informacji organizacyjnych związanych z planowaną walidacją.

Algorytm postępowania powinien zawierać **informacje o częściach i metodach walidacji** i wzajemnych powiązaniach między nimi. Z informacji tych powinno wynikać w jakiej kolejności odbywają się np. część teoretyczna i praktyczna walidacji, czy podejście do drugiej części walidacji warunkowane jest pozytywnym wynikiem z części pierwszej, czy instytucja certyfikująca umożliwia przystąpienie do walidacji poprawkowej w przypadku wyniku negatywnego i na jakich zasadach. Należy również uwzględnić etap, na którym uczestnicy walidacji mogą odwołać się od jej wyników.

Opracowując koncepcję systemu walidacji należy zaplanować w jaki sposób instytucja certyfikująca będzie prowadziła **nabór egzaminatorów**, w jaki sposób będzie weryfikowała, czy spełniają określone w opisie kwalifikacji kompetencje, czy będzie prowadzona baza egzaminatorów, jeżeli tak, to w jaki sposób instytucja certyfikująca będzie wybierała z bazy osoby, które poprowadzą konkretną walidację. Planując współpracę z egzaminatorami warto określić również w jaki sposób instytucja certyfikująca będzie ich przygotowywała do poprowadzenia walidacji i jaki sposób będzie zbierała opinię uczestników o jakości pracy osób prowadzących walidację.

3.2. Koncepcja systemu walidacji w instytucji certyfikującej

Częścią koncepcji systemu walidacji powinien być **zestaw dokumentów**, na które składać się będą formularze np. zgłoszenia na walidację, protokoły z walidacji, protokoły ocen i in., w zależności od przyjętych przez instytucję certyfikującą rozwiązań. Inną grupę dokumentów powinny stanowić regulaminy i instrukcje, które z jednej strony jednoznacznie będą regulowały współpracę instytucji certyfikującej z egzaminatorami i uczestnikami walidacji, z drugiej zaś strony będą swego rodzaju „przewodnikiem” po procesach, np.:

- regulamin rekrutacji,
- regulamin walidacji,
- instrukcja dla egzaminatora,
- Instrukcje i dokumenty dla personelu administracyjnego.

O ostatecznym kształcie koncepcji systemu walidacji decyduje instytucja certyfikująca, a podane wyżej przykłady niektórych rozwiązań traktować należy jak inspiracje dla planowanych rozwiązań, które uwzględniać muszą wymagania obowiązujących aktów prawnych, z drugiej zaś specyfikę funkcjonowania konkretnej instytucji.

3.3. Projektowanie narzędzi walidacji (np. scenariuszy wywiadów, testów teoretycznych i praktycznych, tematów projektów)

Opracowanie narzędzi walidacyjnych w pierwszej kolejności poprzedzone być powinny **analizą wszystkich efektów uczenia się i kryteriów weryfikacji** składających się na kwalifikacje sektorową. Wynikiem tej analizy powinien podział kryteriów weryfikacji ze względu na wybór metod walidacji, z wykorzystaniem których poszczególne kryteria będą sprawdzane.

W kolejnym kroku warto opracować dokument, który nazwać można „**matrycą walidacji**”. Chodzi o to, aby w jednym dokumencie zebrać wszystkie kryteria weryfikacji, zapisać obok nich metody, jakimi w trakcie walidacji będą sprawdzane oraz konkretne narzędzia, które zostaną wykorzystane, aby zweryfikować poszczególne kryteria.

Na tym etapie powinny też powstać wszystkie **narzędzia walidacji**, jakie będą potrzebne egzaminatorom do jej poprowadzenia, np.:

- testy teoretyczne wraz z kluczem odpowiedzi oraz instrukcjami: dla egzaminatora i uczestnika walidacji;
- treści zadań praktycznych z instrukcjami dla egzaminatora i uczestnika walidacji, a także kryteriami oceniania dla egzaminatora;
- treści pytań wywiadu ustrukturyzowanego wraz prawidłowymi odpowiedziami oraz kryteriami oceniania;
- zagadnienia do wywiadu swobodnego bądź dyskusji moderowanej wraz z instrukcją dla prowadzącego i kryteriami oceny uczestników.

Opracowane narzędzia warto poddać **recenzowaniu i testowaniu**, podczas którego celowo dobrana grupa użytkowników podzieli się opinią, czy sformułowane instrukcje są jednoznaczne i zrozumiałe, czas przeznaczony na wykonanie zadań jest wystarczający, a poziom pytań i zadań nie odbiega od poziomu kwalifikacji sektorowej.

Dziękujemy za uwagę

Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji w Radomiu
Centrum Badań Edukacji Zawodowej i Zarządzania Innowacjami

Radom, 2024 r.